

112.

Врз основа на член 8 став 10, 11 и 12, член 9 став 2, член 12 став 2, член 13 став 3, член 14 став 2, член 16 став 3, член 17 став 3, член 18 став 5 и член 20 став 3 од Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија („Службен весник на РМ“ бр.39/2006), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ТРГОВИЈА СО СЕМЕНСКИ МАТЕРИЈАЛ ОД ЖИТНИ РАСТЕНИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Содржина на правилникот

Со овој правилник се пропишува, етикетирањето на партиите семе, максималната големина на партија семе, начинот на пакувањето и препакнувањето на семенскиот материјал од одделни видови житни растенија; видовите и категориите, како и поблиските услови за ставање во трговија; формата, содржината и начинот на водење на евиденција на семенската мешавина; малите количини на семенски материјал на земјоделски растенија кои не ги исполнуваат условите за трговија, а кои се наменети за научни цели, селекција, официјално испитување или за инспекциски надзор; формата и содржината и начинот на водење на евиденција од страна на снабдувачот за состојбата на семенските посеви и поблиските услови за вршење на подготовката за трговија; начинот, постапката, методите за вршење стручна контрола на семенските посеви и земање мостри за испитување, како и условите за производство што треба да ги исполнуваат посевите, роковите, формата и содржината на пријавата; начинот и постапката за сертификација, формата и содржината на сертификатот како и формата и содржината на етикетите.

Член 2

Видови на житни растенија

Житни растенија се растенија од наведените видови, кои се наменети за земјоделско производство, но не за украсни потреби:

- <i>Avena sativa</i> L.	обичен овес;
- <i>Fagopyrum esculentum</i> Moench	обична елда;
- <i>Hordeum vulgare</i> L.	обичен јачмен;
- <i>Oryza sativa</i> L.	ориз;
- <i>Panicum miliaceum</i> L.	обично просо;
- <i>Phalaris canariensis</i> L.	канарска трева;
- <i>Secale cereale</i> L.	'рж;
- <i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench	обичен сирак;
- <i>Sorghum sudanense</i>	судански сирак;
- <i>Sorghum bicolor</i> (L.) x	хибрид од обичен и
- <i>Sorghum sudanense</i> Stapf.	суданска трева;
- <i>Triticale</i> sp.	тритикале;
- <i>Triticum aestivum</i> L.	обична пченица;
- <i>Triticum durum</i> Desf.	тврда пченица;
- <i>Triticum spelta</i> L.	спелта пченица;
- <i>Zea mays</i> L.	пченка
	(освен пченка за
	пуканки и шеќерна
	пченка).

Член 3

Значење на поимите

Поимите употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. семе на селекционерот е семе кое го произведува селекционерот, односно одржувачот на сортата или е произведено во негово име и за негова сметка, а е наменето за производство на предосновно или основно семе;

2. не конечно сертифицирано семе е произведено односно оженано семе од било која категорија, за кое во постапката за официјално сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од прилогот 1, кој е составен дел на овој правилник;

3. конечно сертифицирано семе е семе од било која категорија кое во постапката, односно анализите извршени од официјална лабораторија е утврдено дека семето ги исполнува условите во поглед на квалитетот наведени во прилог 2 кој е составен дел на овој правилник;

4. орган за сертифицирање е правно или физичко лице, на кое му е дадено јавно овластување во согласност со Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија (во понатамошниот текст: Закон), кој го контролира семенскиот материјал од земјоделски растенија;

5. лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор се физички или правни лица кои ги исполнуваат пропишаните услови во согласност со Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија, овластени од Управата за семе и саден материјал, за вршење прегледи под службен надзор, земање на мостри под официјален надзор и за тестирање на семенски материјал под официјален надзор;

6. преглед на поле е дел од постапката за официјално сертифицирање, со која се утврдува дали семенскиот посев на житните растенија ги исполнува пропишаните услови;

7. сорта која се опрашува на поинаков начин (туѓооплодна) е група на селектирани растенија, која јасно се разликува од другите сорти по било која особина и ги зачувува тие особини при размножувањето;

8. синтетичка сорта е сорта која се опрашува на поинаков начин (туѓооплодна) и е призната заради посебни својства. Не е хомозиготна, а е во генетска рамнотежа. Бројот на генерации на сертифицирано семе е ограничен;

9. родителска компонента е најмала единица која селекционерот ја употребува за одржување на својата сорта од која во една или повеќе генерации е произведено семето од таа сорта;

10. сорти, хибриди и самооплодни линии на пченка и сирак се:

- сорта - која се опрашува на поинаков начин (туѓооплодна) и е доволно хомогена и постојана сорта;

- самооплодна линија е доволно хомогена и постојана линија, добиена со вештачко самооплодување, по пат на селекција во повеќе едно по друго генерации или со соодветни методи;

- дволиниски хибрид е непосредно поколение од вкрстувањето на две самооплодни линии;

- четирилиниски хибрид е непосредно поколение од вкрстување на два дволиниски хибриди;

- тролиниски хибрид е непосредно поколение од вкрстувањето помеѓу самооплодна линија и дволиниски хибрид;

- "top cross" хибрид добиен со вкрстосување на една сорта (тестер) со повеќе сорти или самооплодни линии;

- меѓусортен хибрид е непосредно потомство добиено со вкрстосување помеѓу две родителски компоненти кои припаѓаат: на ист вид, (внатрешновидови хибриди), на два вида (меѓувидови хибриди) и два рода (меѓуродови хибриди);

11. машка стерилност е стерилност на поленовиот прав кај двополните растенија;

12. хибридноста е процент на наследување на својствата на родителските компоненти во првата генерација (F1);

13. средства за хемиска хибридизација (во понатамошниот текст: CHA), се хемикалии, кои при употреба во одредена фаза од развојот на растенијата од двополните растенија, предизвикуваат престанување на создавање на цветен полен или му ја одземаат можноста за оплодување и растенијата стануваат машкостерилни;

14. цитоплазматска машка стерилност (во понатамошниот текст: CMS), е машка стерилност на двополните растенија која може генетски или цитоплазматски да се контролира.

Член 4

Категории на семе

(1) Со семе на одделни видови на житни растенија може да се тргува само со следниве категории:

а) основно семе од обична елда, обичен овес, обичен јачмен, обично просо, ориз, 'рж, тритикале, обична пченица, тврда пченица и спелта пченица, освен хибриди од наведените видови доколку:

- го произвел одржувачот на сортата или е произведено во негово име и за негова сметка, непосредно од семе на селекционерот или произведено од предосновно семе;
- е наменето за производство на семе од категоријата на сертифицирано семе, од категориите на сертифицирано семе од прва генерација, или сертифицирано семе од втора генерација;

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за основно семе, од прилог 1 и прилог 2 кои се составен дел на овој правилник;

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка;

б) основното семе од меѓусортен хибрид на обичен овес, обичен јачмен, ориз, 'рж, обична пченица, тврда пченица, пченица спелта и самооплодна сорта на тритикале, доколку:

- е наменето за производство на семе од хибридни сорти,

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за основно семе, од прилог 1 и прилог 2 од овој правилник;

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка;

в) основното семе од пченка и сирак, вклучувајќи ги и хибридите:

1. основно семе на сорти кои се опрашуваат на поинаков начин (туѓооплодни) доколку:

- го произвел одржувачот на сортата или е произведено во негово име и за негова сметка, во согласност со прифатените постапки за одржување на сортата,

- е наменето за производство на семе од сорта која се опрашува на поинаков начин (туѓооплодна), од категорија на сертифицирано семе или "top cross" хибридите, или со хибриди внатре во рамките на сортата,

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за основно семе, од прилог 1 и прилог 2 од овој правилник

- во постапката за официјално сертифицирање со официјален преглед од страна на органот за сертификација било утврдено дека ги исполнува горенаведените услови од оваа точка, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка;

2. основно семе од самооплодни линии доколку:

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за основно семе, од прилог 1 и прилог 2 од овој правилник,

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка;

3. основно семе од дволиниски хибриди, доколку:

- е наменето за производство на четирилиниски хибриди, трилиниски хибриди или "top cross" хибриди,

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за основно семе од прилог 1 и прилог 2 од овој правилник,

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка;

г) сертифицирано семе од *Phalaris canariensis* L.; освен кај хибридите од рж, обичен сирак, суданска трева, хибрид од обичен сирак х суданска трева, пченка; и хибриди од обичен овес, обичен јачмен, ориз, обична пченица, тврда пченица, спелта и самооплодна тритикале, доколку:

- е произведено непосредно од основно семе или од предосновно семе;

- е наменето за меркантно производство;

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за сертифицирано семе од прилог 1 и 2 од овој правилник и

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од овој став, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка.

д) сертифицирано семе од прва генерација од обичен овес, обична елда, обичен јачмен, обично просо, ориз, тритикале, обична пченица, тврда пченица и пченица спелта, освен хибридни сорти на наведените видови, доколку:

- е произведено непосредно од основно семе, доколку одржувачот, односно селекционерот го бара тоа од предосновното семе, и со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање е утврдено дека предосновното семе ги исполнува условите за основно семе од прилог 1 и 2 од овој правилник;

- е наменето за производство на семе од категорија на сертифицирано семе од втора генерација или е наменето за меркантно производство,

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за сертифицирано семе од прва генерација од прилог 1 и 2 од овој правилник;

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертификација било утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка;

ѓ) сертифицирано семе од втора генерација од обичен овес, обична елда, обичен јачмен, обично просо, ориз, тритикале, обична пченица, тврда пченица и пченица спелта, доколку:

- е произведено непосредно од основно семе, од сертифицирано семе од прва генерација или од предосновно семе, доколку тоа го бара одржувачот, односно селекционерот, а со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека предосновното семе ги исполнува условите за основно семе од прилог 1 и 2 од овој правилник;

- одговара на условите во поглед на квалитет и други услови за сертифицирано семе од втора генерација, од прилог 1 и 2 од овој правилник;

- е наменето за сеидба за меркантно производство;

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од оваа точка, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка;

(2) Трговско семе (обична елда и обично просо), доколку:

- е произведено во име и за сметка на снабдувачот,

- е автентично за видот,

- е наменето за сеидба за производство на земјоделски растенија;

- одговара на условите во поглед на квалитет за категорија на трговско семе од прилогот 2 од овој правилник;

- во постапката за официјално сертифицирање, со официјален преглед од страна на органот за сертифицирање било утврдено дека ги исполнува условите од овој став, односно дека лицата кои вршат контрола и земаат мостри и лабораториите под службен надзор со преглед утврдиле дека се исполнети условите од оваа точка.

Член 5

**Трговија со предосновно семе и не конечно
сертифицирано семе**

По исклучок на одредбите од член 4 од овој правилник, може да се тргува и со:

а) предосновно семе, доколку:

- органот за сертификарање со официјален преглед утврдил дека предосновното семе ги исполнува условите за сертификарање како основно семе, од прилогот 1 и 2 од овој правилник;

- семето е спакувано и оригинално затворено согласно со одредбите на овој правилник, и

- пакувањата се означени со официјална етикета, на која се наведени податоците од точката 1 од прилогот 4, кој е составен дел на овој правилник;

б) неконечно сертификатирано семе, е доколку се тргува со намена да се подготви за пазар, а е во согласност со одредбите од овој правилник.

Член 6

Исклучоци во поглед на 'ртливоста

(1) По исклучок на одредбите од член 4 и член 5 од овој правилник, официјално се сертификара и се пушта во трговија со семе од категорија на предосновно семе и основно семе, иако не ги исполнува условите во поглед на ртливост од прилог број 2.

(2) По исклучок на одредбите од член 4 од овој правилник, официјално се сертификара и се пушта во трговија до првиот примател, со семе од категоријата на основно семе, сертификатирано семе, сертификатирано семе од прва генерација, сертификатирано семе од втора генерација и трговско семе, иако официјалниот преглед со кој се утврдува дали семето одговара на условите за ртливост од прилог 2, се уште не е завршен.

(3) Во случаите од став 1 и 2 од овој член, органот за сертификарање може да издаде етикета од член 22 од овој правилник, кога е приложен привремен аналитички извештај за квалитетот на семето и ако е наведено името и адресата на првиот примател на семето.

(4) Пакуваното семе од став 1 од овој член, снабдувачот треба да го означи со дополнителна етикета која ги содржи следниве податоци:

- моментална 'ртливост на семето,
- лично име и адреса на стален или привремен престој, или фирма и седиште на снабдувачот, и
- број на партија на семето.

Член 7

Национална сортна листа

Официјално сертификарање и трговија може да се врши со сорти на житни растенија кои ги исполнуваат условите за упис и се запишани во националната сортна листа.

За семе од сорти на житни растенија, кои се во постапка за запишување во националната сортна листа, може да се врши официјално сертификарање, односно трговија со семето.

II. ПРОИЗВОДСТВО НА СЕМЕ

Член 8

Пријавување на семенски посеви

(1) Снабдувачот го пријавува семето за официјално сертификарање кај органот за сертификарање и до Управата за семе и саден материјал со пријава, на образец бр. 1, даден во прилог 5, кој е составен дел на овој правилник.

(2) Пријавата ги содржи најмалку следниве податоци за:

- снабдувач: лично име и адреса на постојан или привремен престој или фирма и седиште на снабдувачот и негов единствен регистарски број,

- производителот, кога тој произведува семе во име и за сметка на снабдувачот: лично име и адреса на постојан или привремен престој или фирма и седиште на производителот,

- место на производство,

- земјиште на кое е засеан семенскиот посев: површина и број на парцелата (катастарски број), како и микротопоним за земјиштето,

- предходни посеви на земјоделски растенија на земјиштето,

- потекло на употребеното семе за семенскиот посев,

- дата на сеидбата,

- количество на засеаното семе,

(3) Снабдувачот кон пријавата треба да приложи копии од документи, со кои се докажува потеклото на употребеното семе. Доколку снабдувачот употреби семе кое сам го произвел, доволна е копија од официјалниот сертификат за не конечно сертификатирано семе, која ја издава органот за сертификарање во согласност со член 15 од овој правилник.

(4) Рокот за пријавување на семенскиот посев за официјално сертификарање за секоја година е:

- до 31 март за зимски житни растенија,
- до 15 април за пролетни житни растенија,
- до 15 мај за пченка и сирак, и
- до 15 јули за обична елда и обично просо.

Член 9

Плодород

(1) Парцелата е соодветна за производство на семенски посев за одделен вид, односно сорта на житни растенија, доколку на неа најмалку два предходни вегетациони периода не биле посеани житни растенија од ист вид.

(2) По исклучок на одредбите на став 1 на овој член, на иста парцела едно по друго може да се произведува семенски посев од иста сорта и категорија на житни растенија, доколку сортната автентичност одговара на условите од прилог 1 од овој правилник.

(3) По исклучок на одредбите од став 1 и 2 на овој член, посеви за производство на хибридно семе од житни растенија, освен пченка и сирак, не треба да се одгледуваат на иста парцела една по друга година.

Член 10

Изолација

(1) Семенскиот посев од видови на житни растенија кои се опрашуваат на друг начин (туѓооплодни), треба да е оддалечен од посеви од ист вид и сорта кои се извори на цветен полен, за да се спречи не саканото опрашување на семенскиот посев.

(2) Семенскиот посев од самоопрашни видови на житни растенија, треба од другите посеви на житни растенија да е оддалечен со препрека или простор, за да се спречи механичкото мешање на семињата за време на жетвата.

(3) Условите за изолација на семенските посеви на житни растенија од точка 1 и 2 се наведени во прилог 1 од овој правилник.

Член 11

Заплевеност

Доколку органот за сертификација утврди дека семенскиот посев е толку многу заплевен да на него не е можно производство на семе кое ќе одговара на условите од овој правилник, официјалното не се сертификара.

Член 12

Здравствена состојба

Условите во поглед на здравствена состојба на семенските посеви на житните растенија се наведени во прилогот 2 од овој правилник.

Член 13

Идентитет и чистота на сортата

(1) Семенскиот посев во поглед на идентитетот и чистота на сортата, односно кај категоријата трговско семе, треба да ги исполнува условите од прилогот 1 и 2 од овој правилник.

(2) Условите од став 1 на овој член се однесуваат и за семе од самооплодни линии.

(3) Кај семе од хибридите, хибридниот идентитет и чистота, се однесува и на особините од родителските компоненти, вклучувајќи ја и машката стерилност и обновата на фертилитетот.

Член 14

Стручна контрола на семенските посеви

(1) Органот за сертифицирање по прием на пријавата од член 8 од овој правилник, врши преглед на семенскиот посев на полето. Прегледот се врши во фаза која овозможува точна проценка за исполнувањето на условите пропишани со овој правилник.

(2) Кај сите житни растенија, треба да се извршат најмалку два прегледа на поле за секој семенски посев, од кој најмалку еден треба да се изврши во периодот по класењето на растенијата.

(3) По исклучок од став 2 на овој член, кај пченка и сирак:

- кај посеви наменети за производство на основно семе од самооплодни линии, треба да се извршат најмалку два прегледа на поле. Првиот преглед се врши пред цутење, а вториот во период на цутење;

- кај посевите наменети за производство на основно семе на хибриди, мора да се извршат најмалку три прегледа на поле. Првиот преглед на поле се врши пред цутење, кога се проверуваат изолацијата и заплевеноста. Вториот и третиот преглед се вршат на почетокот и на крајот од цутењето, кога се проверува машката стерилност и заплевеноста;

- кај посевите наменети за производство на сертифицирано семе на сорта која е тугооплодна, се врши најмалку еден преглед на поле,

- кај посевите наменети за производство на сертифицирано семе од хибриди, се вршат најмалку три прегледи на поле во време кога свилата на кочанот на женската родителска компонента е способна за оплодување,

- кога семенскиот посев е засеан на поле на која во тековната или предходната година биле засеани пченка или сирак, се врши најмалку еден посебен преглед на поле, со кој се утврдува присутност на самоникнати растенија.

(4) Големината, бројот и распоредувањето на контролните единици, како и методите за вршење на стручна контрола над производството на семенските посеви по кои се вршат прегледите на поле дадени во прилог 1 од овој правилник.

(5) Покрај методите од став 4 на овој член, по барање на производителот, прегледите на поле можат да се вршат и според методите на организацијата за економска соработка и развој (во понатамошниот текст: OECD шеми).

Член 15

Сертификација на семе кое не е конечно сертифицирано

(1) Органот за сертифицирање, по завршениот последен преглед на семето на поле од член 14 на овој правилник, составува записник, на образец 2 кој е даден во прилог 6 и образец 3 кој е даден во прилог 7 - само за пченка, сирак и 'рж, кои се составен дел на овој правилник.

(2) Доколку, со прегледите на полето е утврдено дека семенскиот посев ги исполнува условите утврдени со овој правилник, на барање на снабдувачот, органот за сертифицирање издава сертификат согласно Законот, за неконечно сертифицирано семе за житни растенија.

Член 16

Конечна официјална сертификација за извршена стручна контрола

(1) Органот за сертифицирање, конечно официјално го потврдува семето како сертифицирано семе за житни растенија произведено надвор од државата согласно член 30 од Законот.

(2) Органот за сертифицирање на барање на снабдувачот, конечно го сертифицира семето, произведено во земјата, со издавање на сертификат за извршена стручна контрола на семенски посев, на образец бр. 4 даден во прилог 8 кој е составен дел на овој правилник, кој треба да ги содржи податоците од прилог 4 точка 5. 2. од соодветната категорија во согласност со член 4 од овој правилник, доколку:

- за наведеното семе бил извршен преглед на поле;
- семето ги исполнува условите за соодветна категорија на семе од прилог 1 на овој правилник;
- со официјален преглед е утврдено дека се исполнети условите од прилогот 2 за истата категорија.

III. ПОДГОТВУВАЊЕ НА СЕМЕТО ЗА ПАЗАР

Член 17

Партија и земање на мостри од семето

(1) Снабдувачот го пријавува земањето на мострите и пакувањето на партија семе. Најголема маса на партија семе е наведена во прилог 3, кој е составен дел на овој правилник. Пријавата за земање на мостри посебно се поднесува на образец 5 даден во прилог 9, кој е составен дел на овој правилник.

(2) Пријавата ги содржи најмалку следните податоци за:

- снабдувач: лично име и адреса на постојан или привремен престој или фирма и седиште на снабдувачот, и негов единствен регистарски број,

- место на кое се земаат мострите од семето,
- вид, сорта и категорија на семиња од житните растенија,

- партија на семето од кое се земаат мострите,
- количество на семето и начин на негово пакување.

(3) Мострите за преглед на сортите и самооплодните линии на пченката за анализа на квалитет на семето, во постапката за официјално сертифицирање и за трговско семе, се земаат од хомогени партии. Најголема дозволена големина на партијата и големина на мострата е наведена во прилог 3 кој е составен дел на овој правилник.

(4) Мострите за анализа на квалитетот на семето, службено ги зема органот за сертификација од уште неспакувана и затворена хомогена партија на семето, кој ја запечатува по земање на мострата. Доколку семето е веќе затворено и означено под официјален надзор, мострите за анализа на квалитетот на семето се земаат од спакувана партија на семето.

(5) На органот за сертифицирање, треба да му се овозможи пристап до секоја единица на пакување во партија на семето.

(6) Начинот на земање мостри и вршење на анализа за квалитет на семето, се врши според методите од Меѓународната организација за тестирање на семето (ISTA) или методите пропишани од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство согласно член 8 став 10 од Законот.

Член 18

Конечна сертификација на семе и семенска мешавина

(1) Конечно официјално сертифицирање на семето се врши доколку се утврди дека семето во поглед на квалитет ги исполнува условите од прилог 2 од овој правилник за што се издава сертификат за квалитет на семето на образец 6 даден во прилог 10 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Конечно официјално сертифицирање на семенската мешавина се врши доколку се утврди дека компонентите од семенската мешавина во поглед на квалитет ги исполнуваат условите од прилог 2 од овој правилник за што се издава сертификат за квалитет на семенска мешавина на образец 7 даден во прилог 11 кој е составен дел од овој правилник.

IV. ТРГОВИЈА СО СЕМЕ

Член 19

Основни услови за трговија со семе

Со основно семе, сертифицирано семе од сите категории и трговско семе, може да се тргува само со хомогени партии и затворени пакувања, кои согласно со член 22, 23, 24 и 25 од овој правилник имаат соодветен систем на затворање и означување.

Член 20

Семенска мешавина

(1) Со семе од житни растенија може да се тргува и во мешавина на семиња од различни сорти и видови на житни растенија, доколку различните компоненти од кои се состои мешавината, пред процесот на мешање, ги исполнуваат условите за трговија утврдени со овој правилник.

(2) Семенската мешавина на житните растенија од став 1 на овој член се евидентира на барање на снабдувачот. Барањето особено содржи:

- податоци за снабдувачот: лично име и адреса на постојан или привремен престој или фирма и седиште на снабдувачот, и негов единствен регистарски број,
- податоци за семенската мешавина: ознака, состав на видови односно сорти, тежински удел на одделни состојки во проценти,
- намена за употреба на семенската мешавина
- сертификатот за конечна сертификација на семенска мешавина.

Член 21

Мали пакувања

Малите пакувања на семе од житни растенија од категоријата сертифицирано семе од прва генерација, сертифицирано семе од втора генерација, трговско семе и мешавина на семиња од житни растенија, наменети за пазарот на подрачјето на Република Македонија, до најголема вкупна маса на пакувањето до 15 kg, за пченка најмногу до 2 kg, за обичен и судански сирак како и за нивните хибриди до 1 kg, наменети за научни цели, селекција, официјално испитување или за инспекциски надзор, може да се тргува и ако не ги исполнува условите за трговија согласно прилог 2 од овој правилник.

Член 22

Официјални етикети на снабдувачот и OECD етикети

(1) Семето со кое се тргува, се означува со официјални етикети кои ги издава органот за сертификација за партија на семето кое ги исполнува условите од овој правилник.

(2) Официјалните етикети се во:

- бела боја, со љилкава дијагонална линија за првостепен семе,
- бела боја за основно семе,
- сина боја за сертифицирано семе или сертифицирано семе од прва генерација,
- црвена боја за сертифицирано семе од втора генерација,
- кафеава боја за трговско семе,
- зелена боја за семенска мешавина,
- сива боја за неконечно сертифицирано семе,
- портокалова боја за семе на сорти кои се во постапка за запишување во националната сортна листа.

(3) Официјалните етикети се означени со сериски броеви. Најмали димензии на официјалната етикета е 110 mm x 67 mm.

(4) По исклучок на одредбите од став 1 од овој член, малите пакувања на семето можат да се означат со етикета од снабдувачот. Бојата на етикетата од снабдувачот за одделна категорија на семето е иста како и бојата на официјалната етикета од став 2 од овој член. Проверка на содржината и формата на етикетата се врши пред првата употреба.

(5) За секоја партија на семето се издава сертификат за официјална сертификација на семето, кој ги содржи најмалку тие податоци кои се наведени на официјалната етикета.

(6) На посебно барање на снабдувачот, и доколку се исполнети условите во согласност со OECD шемите за сертификација, се издава OECD етикети и OECD сертификат за идентитетот и чистота на сортата.

(7) На посебно барање на снабдувачот и доколку се исполнети условите за присутноста на див овес - *Avena fatua* во семето, се издава официјален сертификат за исполнување на условите предвидени со овој правилник.

(8) Податоците, кои треба да се отпечатени на етикетите се наведени во прилог 4 кој е составен дел од овој правилник.

Член 23

Пакување и затворање

(1) Пакувањето на основното семе, сертифицираното семе и трговското семе, освен кај малите пакувања, се официјално оригинално затворени или оригинално затворени под официјален надзор, така што да не можат да се отворат без да се оштети системот за затворање или да се оштети официјалната етикета или пакувањето.

(2) Системот за затворање на пакувањата на семето од став 1 на овој член, освен кај малите пакувања е прицврстена официјална етикета или прицврстена официјална пломба за да гарантира оригиналност на затворањето. Оригиналноста на затворањето е обезбедена и со употреба на поинаков систем на затворање кој не може повторно да се употреби.

(3) Пакувањето, освен кај малите пакувања, не може повторно да се затвора, освен под официјален надзор. Доколку пакувањата се повторно затворени, на официјалната етикета се запишува датумот на повторното затворање и органот кој го одобрил повторното затворање.

(4) Малите пакувања се затвораат така што да е возможно нивно отворање без оштетување на системот на затворање или оштетување на етикетата или пакувањето.

(5) Етикетите односно сертификатите за официјално сертифицирање на семето важат до крај на следната сеидбена сезона.

(6) По изминување на рокот од став 5 на овој член, на барање на снабдувачот се врши повторна анализа за квалитет на семето, најмалку на ртливост, и семето доколку сеуште ги исполнува пропишаните услови, дополнително се означува согласно со прилог 4 од овој правилник.

Член 24

Затворање и означување под официјален надзор

(1) По исклучок од член 23 став 1 на барање на снабдувачот за тековната година може да му се одобри сам оригинално да го затвори изначи пакувањето на семето со официјалните етикети, доколку снабдувачот обезбеди стручно оспособено лице кое е непосредно одговорно за означување на семето со официјални етикети.

(2) На снабдувачите на кои им е одобрено затворање и означување согласно став 1 на овој член им се обезбедува официјален надзор кога семето оригинално ќе се затвора и означува со официјалните етикети, така што стручниот работник за сертифицирање непосредно ќе го надгледува официјалното означување на семето кај најмалку 5% од партиите на семето.

Член 25

Означување

(1) Пакувањето на основното семе, сертифицираното семе и трговското семе, освен малите пакувања, треба да е означено така да на надворешната страна има

прицврстена официјална етикета која не била предходно употребена. Доколку се употребува етикета со врвка, нејзиното прицврстување треба да е обезбедено со официјална пломба.

(2) При пакување на семето може да се употребуваат официјални самолепливи етикети кои треба да се прицврстени така што нивното отстранување или замена, да не е можно без видливо оштетување на етикетата или пакувањето.

(3) По исклучок на став 1 од овој член, може пропишаните податоци да се печатат непосредно на пакувањата на семиња од житни растенија од сите категории на основно семе и сертифицирано семе, кои не можат да се избришат.

(4) Секое пакување треба да содржи етикета од снабдувачот со истата боја како што е официјалната етикета, и на него треба да се наведени најмалку податоците од точка 2 алинеа 2, 3, 4, 5 и 7 од прилог 4 од овој правилник. Етикетата на снабдувачот треба да е изработена така да не може да се замени со официјалната етикета. Етикета на снабдувачот не е потребна, доколку податоците се отпечатени на пакувањето и не можат да се избришат или е употребена самолеплива етикета, или етикета од материјал кој не се кине.

(5) Семињата од житните растенија кои не ги исполнуваат сите услови во поглед на квалитет согласно овој правилник, или доколку сортата не е запишана во националната сорта на листа со нив се тргува ако се означени на следниот начин:

- пакувањето на семињата од житните растенија, кои не ги исполнуваат сите услови во поглед на квалитет од овој правилник, треба да е означено со етикета за соодветна категорија на семето,

- пакувањето на семињата од житните растенија, на кои сортата не е запишана во националната сорта на листа треба да е означено со етикета во кафеава боја;

- пакувањата на семињата од алинеа 1 и 2 на овој став треба дополнително да се означени и да е наведен следниот текст: "Семето не ги исполнува пропишаните услови за категорија".

(6) Семето од житните растенија кое ги исполнува условите во поглед на присутност на семето од див овес-Avena fatua, се означува со официјална етикета за семе, со кое се потврдува дека се исполнети условите согласно овој правилник.

(7) Малите пакувања на надворешната страна треба да имаат етикета од снабдувачот, на која се отпечатени или со втиснат жиг се наведени податоците од прилог 4 од овој правилник. Кај просирните пакувања етикетата може да е на внатрешна страна, под услов да е јасно видлива и читлива.

Член 26

Трговја со семе за органско производство

(1) Семето за органско производство на житни растенија, освен условите од овој правилник треба да ги исполнува и условите од прописите за органско производство на житни растенија.

Член 27

Евиденција на увезеното семе

За увезените семиња од обична пченка и судански сирак со маса поголема од 2 kg, а за нивните хибриди со маса над 1 kg и за останатите житни растенија со маса поголема од 15 kg врз основа од копијата од решението од фитосанитарниот инспектор за дозволен увоз на семето се води евиденција која ги содржи најмалку следните податоци:

- вид,
- сорта,
- категорија,
- држава на производство на семето и орган за сертифицирање,
- држава извозничка,
- увозник,
- количество на семе.

Член 28

Постконтрола

(1) За проверување на соодветноста на семето, кое официјално се сертифицира, односно тргува во Република Македонија согласно овој правилник, официјално се земаат мостри за постконтрола за одредување на идентитетот и чистота на сортата, како и за здравствената состојба.

(2) Мостри се земаат од:

- сите партии на семето од категорија на сертифицирано семе од првата генерација, доколку е наменето за производство на семе од втора генерација и од сите партии од предосновно семе и од основното семе,

- одреден дел на партии од категоријата на сертифицирано семе од првата генерација, доколку е наменето за производство на сертифицирано семе од втора генерација и трговско семе.

(3) Мострите се земаат од одреден дел на партии на семето кое е пуштено во трговија.

(4) Земањето на мостри од семето се врши согласно методите од став 6 на член 17 од овој правилник.

(5) Бројот на мострите од категоријата на сертифицирано семе, сертифицирано семе од прва генерација од став 2 алинеа 2 на овој член и сертифицирано семе од втора генерација во постконтролата изнесува од 5% до 20% од сите партии на семето.

(6) Бројот на мострите на семето секоја година е прилагоден според резултатите од постконтролата на семињата од житни растенија од предходната година, и тоа:

Број на мострите на семето за постконтрола во предходната година, кое не ги исполнува условите од овој правилник	Најмал број на проверки за постконтрола на семето во тековната година
Помалку од 0,5%	5%
0,5% - 3,0%	10%
Повеќе од 3,0 %	20%

(7) По исклучок на став 6 на овој член, постконтролата се врши за сите мостри од категорија на сертифицирано семе, сертифицирано семе од прва генерација, сертифицирано семе од втора генерација, доколку семето е произведено во Република Македонија.

(8) Со постконтролата се проверуваат сите мостри на семето од селекционерот, на оние особини кои можат да ја потврдат соодветноста со резултатите од пробите на различност, хомогеност и постојаност на сортата и морфолошкиот опис на сортата. Доколку резултатите во поглед на идентитетот и чистота на сортата се негативни, семето произведено од селекционерот не се сертифицира.

(9) За вршење на постконтрола се спроведува постапка за вршење на постконтрола на семето пропишана од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, согласно член 33 став 7 од Законот.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 29

Престанување на важење на прописите

Со денот на влегување во сила на овој правилник престануваат да важат одредбите кои се однесуваат на житни растенија од Правилникот за начинот за вршење на стручна и здравствена контрола над производството на земјоделско семе („Службен весник на СРМ” бр. 13/76) и Правилник за квалитет на семето на земјоделски растенија („Службен лист на СФРЈ” бр. 47/87, 60/87, 37/88, 55/88 и 81/89).

Член 30

Влегување во сила на правилникот

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 02-12923/2
16 јануари 2007 година
Скопје

Министер,
Ацо Спасеноски, с.р.

Прилог 1

УСЛОВИ ЗА СЕМЕНСКИ ПОСЕВИ НА ЖИТНИ РАСТЕНИЈА**Методи за вршење на стручна контрола за житни растенија****1. Стрни жита**

Кај стрните жита (пченица, 'рж, тритикале, јачмен и овес) задолжителни се најмалку два (2) прегледа.

Првиот преглед се врши по завршеното класање или цутење на растенијата. Со тој преглед се утврдува чистотата на видот односно сортата, присуството на плевели, нападот од растителни болести и штетници, нарочно од оние кои се пренесуваат со семе, како и изгледот, изедначеноста и полегањето на посевот.

Вториот преглед се врши кога растенијата се во восочно зреење. Со овој преглед се утврдува процентот на примеси од други видови и сорти, здравствената состојба на посевот, присуство на плевели, изгледот и полегањето на посевот и очекуваниот принос на семе.

Идентитетот на сортата, чистотата на видот на посевот од стрни жита се утврдува со детален преглед на мострата на контролната единица. За контролна единица се зема површина од 100 m². Ако посевот е до 5 ha, тогаш за набљудување се земаат 5 контролни единици, од 6-10 ha се земаат 7, ако посевот е над 10 ha тогаш на секои следни 10 ha дополнително се зема уште 1 контролна единица. На посевот на површина од 100 m² се одредува максималниот број на класови од туѓи примеси.

Посевот на стрни жита треба да е со нормален склоп на растенија по m²: кај пченицата 550-600 класови, кај јачменот 400-450 класови, кај 'ржта 400-450 класови, кај овесот 450-500 метлички и кај оризот 400-450 метлички со максимални отстапувања до 20%.

Посевот на стрни жита нема да се одобри како семенски, ако се утврди дека:

- има присуство над дозволеният број на класови или метлички од други видови стрни жита и сорти, согласно прилог бр. 1 точка 1.2 од овој правилник;
- не се исполнети условите пропишани со нормите за најмала просторна изолација на семенските посеви од посевите на други ботанички видови или сорти со кои се вкрстосуваат, согласно точка 1.1, прилог бр. 1 од овој правилник;
- полегнувањето на растенијата во посевот пред млечна зрелост е повеќе од 20%. Ако посевот е полегнат само во еден дел од парцелата нема да се признае само тој дел;
- неизедначеноста на посевот е повеќе од 20% од вкупната површина. При оценување на изедначеноста се зема бујноста на посевот, густината, степенот на оплодување на класовите и метличките и зреењето;
- присуството на болести, штетници и плевели е над дозволеното, согласно прилог бр. 2 точка 2 од овој правилник.
- не се исполнети и другите услови пропишани со методите за одобрување на семенски посеви на стрни жита.

2. Пченка

Во производството на сортното семе пченка задолжителни се најмалку два (2) прегледа.

Првиот преглед се врши пред бербата, во време кога може да се утврди сортната автентичност. За утврдување на *Helminthosporium spp* преглед се врши после формирањето на класовите.

Вториот преглед се врши на класовите во кош односно пред сушење за исфрлање на нетипични и дефектни класови.

Посевот за сортно семе пченка нема да се признае како семенски, ако се утврди дека:

- просторната оддалеченост на семенскиот посев е под дозволеното, согласно прилог бр.1 точка 1.1 од овој правилник;
- присуство на растенија кои очигледно не припаѓаат на сортата, самооплодната линија или родителската компонента, согласно прилог бр.1 точка 1.2 од овој правилник;
- присуството на болести, штетници и плевели е над дозволеното согласно прилог бр. 2 точка 2 од овој правилник.

3. Ориз

Кај оризот задолжителни се најмалку два (2) прегледа.

Првиот преглед се врши во фаза на класање кога се утврдува чистотата на видот, изгледот и изедначеноста на посевот, присуството на плевели и здравствената состојба на посевот.

Вториот преглед се врши во фаза на восочна зрелост, кога се утврдува сортната чистота, присуството на црвени класја, плевели, изедначеноста и полегањето, како и здравствената состојба на посевите.

Посевот ориз нема да се признае како семенски ако:

- на 100 m² има повеќе од 3 растенија од други сорти и видови;
- има растенија со црвени класја над дозволеното, согласно прилог бр.1 точка 1.2 од овој правилник;
- неизедначеноста и полегањето на посевот е повеќе од 20%, односно ако посевот полегнал само во еден дел од парцелата нема да се признае само тој дел од парцелата;
- присуството на болести, штетници и плевели е над дозволеното, согласно прилог бр. 2 точка 2 од овој правилник.

4. Сирак

Кај сиракот задолжителни се најмалку три (3) прегледа.

Првиот преглед се врши во фаза кога растенијата имаат 9-10 листа, вториот во период на метлење, а третиот пред бербата во време на восочна зрелост.

Со првиот преглед се утврдува потеклото на семето, засеаната површина, здравствената состојба и се даваат препораки на производителот за отклонување на заболениите растенија од црвенило од бактериско и вирусно потекло и се утврдува просторната изолација.

Со вториот преглед се утврдува здравствената состојба, се контролира отстранувањето на нетипичните растенија, растенијата со кадрава метлица и заболениите од црвенилото (бактериско и вирусно) и се даваат препораки на производителот за примена на агротехнички мерки.

Со третиот преглед се проверува отклонување на заболениите растенија од црвенило, се даваат препораки за жетвата и се оценува очекуваниот принос на натурално семе.

Посевот на сиракот нема да се признае како семенски ако:

- присуство на растенија од други видови сирак различни од семенскиот посев, или присуство на растенија кои очигледно не припаѓаат на самооплодната линија, или на родителската компонента, не смее да надминува согласно прилог бр. 1 точка 1.2 од овој правилник;
- просторната изолација е над дозволеното, согласно прилог бр.1 точка 1.1 од овој правилник и
- присуството на болести, штетници и плевели е над дозволеното, согласно прилог бр.2 точка 2 од овој правилник.

1. Услови за сорти на житни растенија

1.1. Изолација

Семенскиот посев со 'рж-*Secale cereale*, освен хибридните сорти и сортите на *Triticale* кои се туѓооплодни, мора да бидат оддалечени од соседните извори на цветен полен, кој би можел да предизвика несакано туѓо опрашување, најмалку:

- основно семе 300 метри,
- сертифицирано семе 250 метри.

Семенскиот посев на самооплодните сорти тритикале, мора да е оддалечен од соседните извори на цветен полен кои би можел да предизвика несакано туѓо опрашување, најмалку:

- основно семе 50 метри,
- сертифицирано семе 20 метри,

Семенскиот посев на сите видови на сирак, вклучувајќи ги и хибридите на сирак-*Sorghum sp.*, мора да е оддалечен од соседните извори на цветен полен кој би можел да предизвика несакано туѓо опрашување, а посебно од растенија на див сирак (*Sorghum halepense*), најмалку:

- основно и сертифицирано семе: 300 метри,

Семенски посев на обична елда-*Fagopyrum esculentum* мора да е оддалечен од извори на цветен полен кој би можел да предизвика несакано туѓо оплодување, најмалку:

- основно и сертифицирано семе: 300 метри,

Семенски посев на пченка- *Zea mays* мора да е оддалечен од соседни извори на цветен полен кои би можел да предизвика несакано туѓо опрашување, најмалку:

- основно и сертифицирано семе: 200 метри,

Горенаведените оддалечувања може да се намалат, доколку постои заштита (на пример: посев на високи растенија или појас на шума) од несаканото туѓо опрашување.

Семенски посев од самооплодни видови житни растенија (обична пченица, тврда пченица, пченица спелта, јачмен, овес, ориз, просо) мора да се доволно оддалечени од други видови на самооплодни видови житни растенија со цел да се спречи механичко мешање на семињата за време на жетвата.

1.2. Сортна чистота

Најголем дозволен број на растенија кои очигледно не припаѓаат на сортата, во семенскиот посев кај сите житни растенија, освен кај оризот, пченката и сиракот, не смее да надминува:

- 3 растенија на 100 m² во посев наменет за производство на основно семе,
- 10 растенија на 100 m² во посев наменет за производство на сертифицирано семе,

Најголем дозволен број на растенија од див ориз или растенија со црвени зрна, кај семенскиот посев на ориз-*Oryza sativa* не смее да надминува:

- 0 растение во посев наменет за производство на основно семе,
- 2 растенија на 100 m² во посев наменет за производство на сертифицирано семе, сертифицирано семе прва генерација, сертифицирано семе втора генерација

1.3. Заплевеност

Услови за присутност на див овес-*Avena fatua* кај житни растенија, освен кај пченка, се утврдува на следниот начин:

- во семенскиот посев за време на преглед во поле, службено извршен, во согласност со одредбите од член 14 од овој правилник и со овој прилог, не смее да има присуство на растенија од див овес-*Avena fatua* и во мострата со чмаса најмалку 1 kg, земена во согласност со одредбите од член 17 од овој правилник, за време на службено проверување, не смее да има присуство насеме од див овес-*Avena fatua*.

2. Услови за хибридни сорти

2.1. Изолација

Посеви, наменети за производство на сертифицирано семе на хибридни сорти од обичен овес-*Avena sativa*, обичен јачмен-*Hordeum vulgare*, обична пченица-*Triticum aestivum*, тврда пченица-*Triticum durum*, пченица спелта-*Triticum spelta*, обичен ориз-*Oryza sativa* и самоопрашни сорти на тритикале-*Triticale* мора да бидат оддалечени од соседните извори на цветен полен, кои би можеле да предизвикаат несакано туѓо опрашување:

- женската родителска компонента мора да е оддалечена најмалку 25 метри од другите сорти од ист вид, освен машката родителска компонента,

- оддалеченоста може да се намали доколку постои заштита (на пример: посев на високи растенија или појас од шуми) од несаканото туѓо опрашување. Семенскиот посев за производство на родителски компоненти за основно и сертифицирано семе на хибридната 'рж-*Secale cereale*, во секоја фаза од производството мора да се изолирани од изворот на цветен полен кој би можел да го опраши семенскиот посев. Најмалата просторна изолација е:

- за производство на основно семе	
а) при употреба на машка стерилност	1000 метри
б) без употреба на машка стерилност	600 метри
- за производство на сертифицирано семе	500 метри.

Семенскиот посев на пченка-*Zea mays* мора да е одалечен од соседните извори на цветен полен кој би можел да предизвика несакано туѓо опрашување, најмалку:

- основно и сертифицирано семе 200 метри.

Горенаведените оддалечувања може да се намалат, доколку постои заштита (на пример: посев на високи растенија или појас на шума) од несаканото туѓо опрашување.

2.2. Сортна чистота и сортна автентичност (идентитет)

2.2.1. Семенските посеви на обичен овес, обичен јачмен, обична пченица, тврда пченица, пченица спелта, обичен ориз и самоопрашна сорта тритикале, мора да бидат доволно сортно автентични и сортно чисти во поглед на особините на компонентите.

Кога семето е произведено со употреба на хемиски средства за хибридизација, семенскиот посев мора да одговара на следниве услови:

- а) најмалата сортна автентичност и чистота мора да биде:
 - кај обичниот овес, обичниот јачмен, обичната пченица, тврдата пченица и пченица спелта, обичен ориз 99,7 %,
 - кај самооплодна сорта тритикале 99,0%,
- б) најмал степен на хибридноста мора да е 95 %.

Кога процентот на хибридност бил одреден во предходната контрола пред сертифицирање на семето, одредувањето на процентот на хибридност за време на прегледот на поле, не е потребно.

2.2.2. Хибридна 'рж

Семенскиот посев на хибридната рж, во поглед на особините на компонентите, вклучувајќи ја и машката стерилност, мора да е доволно сортно автентичен и сортно чист.

Семенскиот посев мора да ги исполнува следните услови:

- најголем дозволен број на растенија, кои очигледно не припаѓаат на родителската компонента, не смее да надминува:

- 3 растенија на 100 m² во посев, кој е наменет за производство на основно семе,

- 10 растенија на 100 m² во посев, кој е наменет за производство на сертифицирано семе, при што тој услов важи само за женска родителска компонента;

Кога во производство на основно семе се употребува машка стерилност, степенот на машката стерилност мора да е најмалку 98%.

Сертифицираното семе се произведува во мешан посев на женска родителска компонента која е машко стерилна, со машка компонента, која ја обновува машката фертилност.

Кај официјалното сертифицирање на семенскиот посев, за производство на сертифицирано семе на хибридна сорта, треба да се земат во предвид резултатите од постконтролата на основното семе. Семето се сертифицира официјално само доколку со постконтрола се утврди, дека основното семе ги исполнува пропишаните услови во поглед на сортната автентичност и чистотата.

2.2.3. Пченка и сирак

Кога за производство на сертифицирано семе на хибридна сорта се употребува машко стерилна женска родителска компонента, и машка родителска компонента, која не ја обновува машката фертилност, семето мора да е произведено:

- со мешање на семе од партија на семе, произведено со употреба на машко стерилна и друга партија на семе со употреба на машко фертилна родителска компонента. Односот на семето од машко стерилна и машко фертилна компонента, не смее да го надминува односот два према еден,
- со сеене на машко стерилна женска родителска компонента и машко фертилна женска родителска компонента, во однос кој е соодветен за одделна сорта.

2.2.3.1. Пченка

Присуството на растенијата кои очигледно не припаѓаат на сортата, самооплодната линија или родителската компонента, не смее да надминува:

1. кај производство на основно семе:

- самооплодна линија	0,1 %
- дволиниски хибрид, секоја компонента	0,1 %
- сорта која е туѓооплодна	0,5 %

2. кај производство на сертифицирано семе

а) хибридни родителски компоненти

самооплодна линија	0,2 %
дволиниски хибрид	0,2 %
сорта која е туѓооплодна	1,0 %

б) сорта која е туѓооплодна 1,0 %

Семенскиот посев за производство на основно семе на родителски линии, мора да ги исполнува и следните услови:

- а) кога кај женската родителска компонента е присутно повеќе од 5% на свилка на кочанот, процентот на женските родителски растенија, кои прашат цветен полен, не смее да надминува:
- 0,5% кај било кој преглед во поле, и
 - 1% вкупно кај сите прегледи во поле.

Семенскиот посев за производство на сертифицирано семе на хибридни сорти мора да ги исполнува и следниве услови:

- а) машките родителски растенија мора да прашат доволно цветен полен за време на патување на женските родителски растенија,
- б) соодветно треба да се одстранат метличките кај женските родителски растенија,
- в) кога кај женската родителска компонента е присутно повеќе од 5% на свилка на кочанот, процентот од женските родителски растенија кои прашат цветен полен, не смее да надминува:
- 1% кај било кој преглед во поле,
 - 2% вкупно кај сите прегледи во поле.

Растенијата кои прашат цветен полен се тие, кај кои на повеќе од 50 mm на централната гранка на метлицата или на страничните гранчиња на метлицата, на клавчињата се присутни отворени прашници, кои прашат цветен полен.

2.2.3.2. Сирак

Присуството на растенија од други видови сирак различни од семенскиот посев, или присуство на растенија кои очигледно не припаѓаат на самооплодната линија, или на родителската компонента, не смее да надминува:

- а) кај производство на основно семе
- за време на патување и во зрелост 0,1%;
- б) кај производство на сертифицирано семе:
- кај растенија од машка родителска компонента, кои прашат цветен полен, кога растенијата од женска родителска компонента имаат свилка на кочанот 0,1%,
 - кај растенија од женска родителска компонента за време на патување 0,3% и во зрелост 0,1%.

Семенскиот посев за производство на сертифицирано семе на хибридни сорти, мора да ги исполнува и следниве услови:

- а) машки родителски растенија мораат да прашат доволно цветен полен за време на патувањето на женските родителски растенија,
- б) кога женските родителски компоненти имаат свилка на кочанот, присуството на женските родителски растенија кои прашат цветен полен не смее да надминува 0,1%.

Во посеви кои се наменети за производство на сертифицирано семе, минималната чистота на сортата на женски родителски растенија е 99,7%.

Во посеви кои се наменети за производство на само опрашна или синтетичка сорта на сирак, најголем дозволен број на растенија кои очигледно не припаѓаат на сортата, не смее да надминува:

- 3 растенија на 100 m² во посев на основно семе, и
- 10 растенија на 100 m² во посев на сертифицирано семе.

За семе на хибридите од сирак, важат условите и други барања, кои важат за семе од одделни видови на хибриди, доколку со овој правилник не е одредено поинаку.

Преглед во поле

Кај семенските посеви за производство на родителски сорти или родителски линии, наменети за производство на хибридни сорти со употреба на СНА, прегледите во поле се исти како кај обичните сорти на житни растенија.

Кај семенските посеви за производство на основно семе на хибридните сорти со употреба на CMS, мора да се извршат прегледи на женската стерилна линија, на машката родителска компонента, на машко стерилниот дволиниски хибрид на линијата на селекционерот и на машка линија за обнова на фертилноста.

Кај семенските посеви за производство на сертифицирано семе на хибридни сорти, мора да е извршен најмалку еден преглед по класањето на двете компоненти, за да се провери дали биле исполнети сите технички услови од договорот со органот за сертифицирање за производство на хибридната сорта.

Кога во производството на хибридните сорти се употребува машка стерилност, нивото на стерилноста на машко стерилната компонента мора да е најмалку 98%, како би бил предмет на сертифицирање.

Кај семенски посеви за производство на сертифицирано семе на хибридни сорти со употреба на хемиски средства за хибридизација, органот за сертифицирање може да бара и втор преглед во време кога зрната се доволно зрели, за да се утврди нивото на машката стерилност на женската родителска компонента, односно на хибридноста на семето.

При вториот преглед органот за сертифицирање го потврдува процентот на стерилноста или процентот на хибридноста.

Само посевите кои го постигнуваат стандардот на хибридноста од 95 %, можат да се предмет на сертифицирање и на други посеви, кои ги бара органот за сертифицирање. Во случај, кога просторната изолација е најмалку 100 метри, органот за сертифицирање може да го прифати процентот на хибридноста, утврден на полето, како процент на сортна чистота на хибридите, доколку оценетиот степен не е помал од 90 %.

Прилог 2

УСЛОВИ ЗА КВАЛИТЕТ НА СЕМЕТО

Семето мора да ги исполнува следниве услови во поглед на: влага, сортна чистота, 'ртливост, аналитичка чистота и присутност на семиња од други видови растенија:

Табела 1.1: Услови за квалитет на семиња од житни растенија

Вид	Категорија	Најголем а содржина на влага во семе ¹ (во %)	Сортна чистота најмалку ² (во %)	Вкупна 'ртливост најмалку (во %)	Аналитичка чистота- најмалку (во %)	Најголем дозволен број на семиња од други видови на растенија во мостра одредена во графа 4 во прилогот 3 (вкупно на графа)					Други услови, пред се задржавств ена состојба
						Вкупно други видови на семиња ³	Други Видови семиња од житни растенија	Други видови, освен житни растенија	Avena fatua, A. sterilis, A. ludoviciana, Lolium Temulentum	Raphanus Raphanistrum Agrostema Githago, Bifora sp.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Avena sativa</i>	O	14	99.9	85 ⁶	99	4	1 ⁴	3	0 ⁵	1	8
	C ₁	14	99.7	85 ⁶	98	10	7	7	0 ⁵	3	
	C ₂	14	99.0	85 ⁶	98	10	7	7	0 ⁵	3	
<i>Fagopyrum esculentum</i>	O	14	95	80	98	5 ⁷	H	H	0 ⁵	H	
	C ₁	14	90	80	97	15 ⁷	H	H	0 ⁵	H	
	C ₂	14	90	80	97	15 ⁷	H	H	0 ⁵	H	
	T	14	90	80	97	20 ⁷	H	H	0 ⁵	H	

<i>Hordeum vulgare</i>	O	14	99.9	85	99	4	1 ⁴	3	0 ⁵	1	8
	C ₁	14	99.7	85	98	10	7	7	0 ⁵	3	
	C ₂	14	99.0	85	98	10	7	7	0 ⁵	3	
<i>Oryza sativa</i>	O	14	99.9	80	98	4 ⁹	H	H	0 ⁵	H	
	C ₁	14	99.7	80	98	10 ⁹	H	H	0 ⁵	H	
	C ₂	14	99.0	80	98	15 ⁹	H	H	0 ⁵	H	
<i>Panicum miliaecum</i>	O	14	95	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
	C ₁	14	90	80	97	H	H	H	0 ⁵	H	
	C ₂	14	90	80	97	H	H	H	0 ⁵	H	
<i>Secale cereale</i>	T	14	90	80	97	H	H	H	0 ⁵	H	
	O	14	П	85	98	4	1	3	0 ⁵	1	8
	C	14	П	85	98	10	7	7	0 ⁵	3	
<i>Sorghum bicolor</i>	O	14	П	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
	C	14	П	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
	O	14	П	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
<i>Sorghum sudanense</i>	C	14	П	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
	O	14	П	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
	O	14	П	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
<i>Sorghum bicolor</i> ^x	C	14	П	80	98	H	H	H	0 ⁵	H	
	O	14	99.9	85	99	4	1 ⁴	3	0 ⁵	1	8
	C ₁	14	99.7	85	98	10	7	7	0 ⁵	3	
<i>Triticum aestivum</i>	C ₂	14	99.0	85	99	4	1 ⁴	3	0 ⁵	1	8
	O	14	99.9	85	99	4	1 ⁴	3	0 ⁵	1	8
	C ₁	14	99.7	85	98	10	7	7	0 ⁵	3	
<i>Triticum spelta</i>	C ₂	14	99.0	85	98	10	7	7	0 ⁵	3	
	O	14	99.7	85	98	4	1 ⁴	3	0 ⁵	1	8
	C ₁	14	99.0	80	98	10	7	7	0 ⁵	3	
X Triticale	C ₂	14	98.0	80	98	10	7	7	0 ⁵	3	
	O	14	P	90	98	H	H	H	H	H	
	C	14	P	90	98	H	H	H	H	H	

Објаснувања на фусноти од табела 1.1 од прилог 2:

- ¹ Содржината на влагата се одредува во мострите на семе земени по случаен избор и доколку постои сомнеж дека најголемата содржина на влага е пречекорена;
- ² Сортната чистота се проверува пред се при прегледи на семенскиот посев во поле, во согласност со условите од прилог1;
- ³ Најголема дозволена содржина на семиња наведена во графа 7, вклучува семиња од графа 9 до 11;
- ⁴ Доколку во првата мостра 1 семе е повеќе од дозволеното, тоа не се смета како нечистота (примеса), доколку другата мостра од истата големина е без семиња од другите видови на житни растенија;
- ⁵ Присутност од 1 семе од *Avena fatua* или од *Avena sterilis* или *Avena ludoviciana* или од *Lolium temulentum* во пропишаната мостра не се смета како нечистота, доколку другата мостра од истата големина е без семиња од наведените видови на растенија;
- ⁶ Кај сорти на обичен овес, кои службено се распределени во групи на "гол овес", најмалата ртливост е намалена на 75% од чистото семе. Во тој случај на службената етикета е наведено "најмала ртливост 75 %";
- ⁷ Најголем дозволен број на семиња од *Fagopyrum tataricum*;

- О (основно семе)	најмногу 1
- С ₁ (сертифицирано семе од прва генерација)	најмногу 2
- С ₂ (сертифицирано семе од втора генерација)	најмногу 2
- Т (трговско семе)	најмногу 3
- ⁸ Условите за здравствената состојба се наведени во втората точка од овој прилог;
- ⁹ Најголем дозволен број на црвени семиња на ориз (*Oryza* sp.) како и семиња на просо (*Panicum* sp.);

- О (основно семе)	најмногу 1	најмногу 1
- С ₁ (сертифицирано семе од прва генерација)	најмногу 3	најмногу 3
- С ₂ (сертифицирано семе од втора генерација)	најмногу 5	најмногу 5

 - (Н) нема пропишан услов во поглед на гранични вредности;
 - (П) за сортната чистота важат услови за сортна чистота на семенски посев на поле;.

1.1 Кај хибридни сорти на обичен овес, обичен јачмен, обична пченица, тврда пченица, пченица спелта и тритикале, сортната чистота на семето од категорија на сертифицирано семе е 90%, а останатите услови за квалитет на семето се еднакви како за семе од категоријата на сертифицирано семе од прва генерација.

2. Услови во поглед на здравствената состојба на житните растенија:

Табела 2.1

Вид/штетен организам	Категорија На семето	Пропишана вредност ¹ (во %)	Гранична вредност ² (во %)
	1	2	3
<i>Avena Sativa</i>			
<i>Pyrenophora avenae</i> (P)		20	H
<i>(Claviceps purpurea)</i> (L)	O	H	1 ⁵
	C ₁ , C ₂	H	3 ⁵
<i>Hordeum vulgare</i>			
<i>Pyrenophora graminea</i> (P)		2	20
<i>(Fusarium nivale)</i> (L)		10	H
<i>(Claviceps purpurea)</i> ⁵ (L)	O	H	1 ⁵
	C ₁ , C ₂	H	3 ⁵
<i>(Ustilago nuda)</i> (P)	O	0,1	0,8
	C ₁ , C ₂	0.1	2
<i>Triticum aestivum</i> i <i>Triticum spelta</i>			
<i>Septoria nodorum</i> (P, по потреба L)		20	H
<i>(Fusarium nivale)</i> (L)		10	H
<i>(Tilletia spp.)</i> (P)		10	300 ⁴
<i>(Claviceps purpurea)</i> ⁵ (L)	O	H	1 ⁵
	C ₁ , C ₂	H	3 ⁵
<i>(Ustilago spp.)</i> (P, по потреба L)	O	0.1	0.8
	C ₁ , C ₂	0.1	2
<i>Triticum durum</i>			
<i>(Fusarium nivale)</i> (L)		10	H
<i>(Claviceps purpurea)</i> ⁵ (L)	O	H	1 ⁵
	C ₁ , C ₂	H	3 ⁵
<i>(Ustilago spp.)</i> (P, по потреба L)	O	0.1	0.8
	C ₁ , C ₂	0.1	2
<i>Secale cereale</i>			
<i>(Fusarium nivale)</i> (L)		10	H
<i>(Tilletia spp.)</i> (P) i (L)		10	300 ⁴
<i>Urocystis occulta</i> (P)		10	300 ⁴
Самоопрашни сорти на 'рж <i>(Claviceps purpurea)</i> ⁵ (L)	O	H	1 ⁵
	C	H	3 ⁵
Хибридни сорти на 'рж <i>(Claviceps purpurea)</i> ⁵ (L)	O	H	1 ⁵
	C	H	4 ^{3,5}
<i>Triticale</i>			
<i>(Fusarium nivale)</i> (L)		10	H
<i>(Tilletia spp.)</i> (P) i (L)		10	300 ⁴
<i>Urocystis occulta</i> (P)		10	300 ⁴
<i>(Claviceps purpurea)</i> ⁵ (L)	O	H	1 ⁵
	C ₁ , C ₂	H	3 ⁵

Објаснувања на фусноти од табела 2.1 од прилог 2:

- ¹ кај надминувањата на пропишаните вредности, семето мора да се третира со соодветно и ефикасно фитофармацевтско средство;
- ² кај надминувањето на граничните вредности, тргување со семето не е дозволено;
- ³ во случаи на присутност на пет склероции или нивни делови во пропишаната мостра, се смета дека семето го исполнува условот, доколку другата мостра од еднаква големина нема повеќе од четири склероции или нивни делови;
- ⁴ број на семиња во мострата;
- ⁵ кај *Claviceps purpurea* вредностите се изразуваат со бројот на склероции или нивни делови;
- (П) се оценува со преглед на семенски посев во поле;
- (Л) се оценува во лабораторија;
- (Н) нема пропишани услови односно гранични вредности.

Кај семе за органско производство на земјоделски житни растенија, пропишаната вредност е истовремено и гранична вредност, и тргувањето со семето за органско производство кога ја надминува на таа вредност не е дозволено затоа што мора да се третира со фитофармацевтско средство.

Прилог 3

ПАРТИИ НА СЕМЕ

1. Најголема маса на партија семе, најмала маса на просечна мостра на семе за анализа на квалитет и најмала маса на мостра за одредување на бројот на примеси

ВИД	Најголема маса на партија семе (kg)	Најмала маса на мостра од одделна партија (g)	Маса на мостра за одредување на бројот на примеси во графите од 7 до 11 од табелата 1.1 од Прилог 2 (g)
1	2	3	4
<i>Avena sativa</i> обичен овес	25.000	1.300	500
<i>Fagopyrum esculentum</i> обична елда	10.000	800	600
<i>Hordeum vulgare</i> обичен јачмен	25.000	1.300	500
<i>Oryza sativa</i> обичен ориз	25.000	600	500
<i>Panicum miliaceum</i> обично просо	10.000	250	150
<i>Secale cereale</i> обична 'рж	25.000	1.300	500
<i>Sorghum bicolor</i> обичен сирак	10.000	1.000	900
<i>Sorghum sudanense</i> судански сирак	10.000	1.000	900
<i>Sorghum bicolor</i> x <i>S. sudanense</i> хибрид од обичен и судански сирак	10.000	1.000	900
<i>Triticum aestivum</i> обична пченица	25.000	1.300	500
<i>Triticum durum</i> тврда пченица	25.000	1.300	500
<i>Triticum spelta</i> пченица спелта	25.000	1.300	500
X <i>Triticale</i> тритикале	25.000	1.300	500
<i>Zea mays</i> пченка	Основно семе на самооплодни линии	40.000	550
	Основно и сертифицирано семе	40.000	1.300

Најголема маса на партијата семе не смее да надмине повеќе од 5 %.

Прилог 4

ЕТИКЕТИ И СЕРТИФИКАТИ ЗА ОФИЦИЈАЛНО СЕРТИФИЦИРАЊЕ НА СЕМЕТО**1. Етикетите за предосновно семе ги содржат следниве податоци:**

- Органот за сертифицирање, држава,
- "Вид" македонско и латинско име,
- "Сорта": име на сортата како што е наведено во националната сортна листа,
- "Категорија" предосновно семе со наведување на бројот на генерацијата до категоријата на сертифицирано семе, односно категорија на сертифицирано семе од првта генерација,
- "Држава на производство",
- "Број на партија",
- "Земени мостри", __/__ (месец и година),
- "Маса на пакувањето" или "број на семиња",
- "Третирано" име на фитофармацевтското средство или додатокот за обложување,
- "Правила и стандарди на ЕУ".

Етикетата за семето од обична елда и обично просо не содржи податоци од графата "Правила и стандарди на ЕУ".

2. Етикетите за основно и сертифицирано семе ги содржат следните податоци:

- Органот за сертифицирање, држава,
- "Вид" македонско и латинско име,
- "Сорта" име на сортата како што е наведено во националната сортна листа,
- "Категорија",
- "Држава на производство",
- "Број на партија",
- "Земени мостри", __/__ (месец и година),
- "Маса на пакувањето" или "број на семиња",
- "Третирано" име на фитофармацевтското средство или додатокот за обложување,
- "Правила и стандарди на ЕУ".

Кај хибридни сорти или кај самооплодни линии, покрај името на сортата се наведува:

- кај основно семе: име на родителската компонента, со наведување на конечната сорта и со допишување "компонента",
- кај сертифицирано семе: име на сортата и со допишување "хибрид".

Кога била повторно анализирана, најмалку ртливоста на семето, се наведува "Повторно земени мостри (месец и година)" и се наведува органот кој ја извршил повторната анализа на квалитетот. Податоците за повторната анализа на квалитетот на семето, се наведуваат на службена етикета, која се додава кон предходно издадената официјална етикета.

Доколку е наведена масата на семето и доколку се употребени гранулирани фитофармацевтски средства, материјалите за обложување или други тврди

додатоци, се наведува видот на додатокот, како и приближниот однос помеѓу масата на чисти семиња и вкупната маса.

Етикетата за семе на обична елда и обично просо не содржи податоци од графата "Правила и стандарди на ЕУ".

3. Етикетата за трговско семе ги содржи следните податоци:

- Органот за сертифицирање, држава,
- "Вид" македонско и латинско име,
- "Трговско семе"
- "Регион на производство",
- "Број на партија",
- "Земени мостри", __/__(месец и година),
- "Маса на пакувањето" или "број на семиња",
- "Третирано"- име на фитофармацевтското средство или додатокот за обложување,

Кога била повторно анализирана, најмалку ртливоста на семето, се наведува "Повторно земени мостри (месец и година)" и се наведува органот кој ја извршил повторната анализа на квалитетот. Податоците за повторната анализа на квалитет на семето, можат да се наведат на службената етикета, која се додава кон предходно издадената службена етикета.

4. Етикета за семенски мешавини ги содржи следните податоци:

- Органот за сертифицирање, држава,
- "Мешавина" (вид и сорта),
- Вид, сорта, категории, држава на производство и процент на секоја компонента,
- "Број на партија",
- "Земени мостри", __/__(месец и година),
- "Маса на пакувањето" или "број на семиња",
- "Третирано" име на фитофармацевтското средство или додатокот за обложување,
- "Тргување е дозволено само на подрачјето на Република Македонија".

Кога била повторно анализирана, најмалку ртливоста на семето, се наведува "Повторно земени мостри (месец и година)" и се наведува органот кој ја извршил повторната анализа за квалитетот. Податоците за повторната анализа на квалитет на семето, можат да се наведат на службената етикета, која се додава кон предходно издадената службена етикета.

5. Етикети и сертификати за официјално сертифицирање на неконечно сертифицирано семе, оженано во друга држава:

5.1. Етикетите за неконечно службено сертифицирано семе ги содржат следните податоци:

- Орган за сертифицирање, држава,
- "Вид": македонско и латинско име,
- "Сорта": име на сортата како што е наведено во сортната листа,
- "Категорија",
- "Број на парцела или број на партија",

- "Маса на пакување или број на семиња",
- "Неконечно сертифицирано семе".

Кај хибридни сорти или самооплодните линии кај името на сортата се наведува:

- кај основно семе: име на родителската компонента со допишување "компонента",
- кај сертифицирано семе: име на сорта со допишување "хибрид".

5.2 Сертификатот за официјално сертифицирање за неконечно сертифицирано семе, ги содржи најмалку следните податоци:

- Орган кој го издал сертификатот-орган за сертифицирање,
- "Вид": македонско и латинско име,
- "Сорта": име на сортата,
- "Категорија",
- "Број на партија" на употребеното семе за сеидба на семенскиот посев и име на државата или државите кои го сертифицирале семето,
- "Број на парцела или број на партија",
- "Површина на семенскиот посев" на кои се однесува сертификатот,
- "Количество на оженано семе",
- "Број на генерации", кои го наследиле основното семе, кога се работи за сертифицирано семе,
- Изјава, дека семенскиот посев од кој потекнува наведеното семе ги исполнува сите пропишани услови за официјално сертифицирање на семенскиот посев и кога тоа е можно наведување на резултатите од предходните анализи на семето.

6. Етикетите за мали пакувања на семето ги содржат следните податоци:

- "Мало пакување", тргувањето е дозволено само на подрачјето на Република Македонија,
- "Име и адреса на снабдувачот или негов идентификациски број",
- Орган за сертификација, држава,
- "Вид": македонско и латинско име,
- "Сорта": име на сортата како што е наведена во националната сортна листа,
- "Категорија",
- "Број на партија",
- "Земени мостри" __/__ (месец/година),
- "Маса на пакувањето или број на семиња",
- "Третирано": име на фитофармацевтското средство или додатокот за обложување.

7. Етикетите за мали пакувања на семенски мешавини ги содржат податоците од точката 6 од овој прилог, при што во податоците од алинеа 4 и 5 се наведува: "Мешавина. . ." со назначување на видот, сортата и процентот на секоја компонента.

**Прилог 5
Образец 1****ДО**

**Министерство за земјоделство,
шумарство и водостопанство
- Управа за семе и саден материјал
- Овластено правно лице**

**ПРИЈАВА бр. _____
За вршење стручна контрола на семенски посеви од житни растенија**

1. Снабдувач: _____
име _____ фирма _____

2. Адреса: _____

3. Матичен број (ЕМБ) _____ Регистарски број _____
Тел. _____ Факс _____ Е-маил _____

4 Место на производството: _____

5. Вид _____ Сорта/хибрид _____

6. Површина _____ (ха) Парцела број _____ Катастарска парцела _____ м.в. _____

7. Предкултура на посевот _____

8. Потекло на употребеното семе (Сертификат број) _____

9. Дата на сеидба _____

10. Количество на посеано семе _____

Дата: _____

Место: _____

Пријавил:

(Име и презиме)

М. П.

Прилог 6
Образец 2**ЗАПИСНИК Бр. _____****За извршен стручен преглед на семенски посев од житни растенија****I Податоци за снабдувачот**

1. Снабдувач _____
2. Адреса _____ Регистарски број _____
3. Место на производство _____

II Податоци за потекло на семето

1. Вид _____
2. Сорта/хибрид _____
3. Категорија на семе _____
4. Потекло на употребеното семе (Број на сертификат) _____

III Податоци за семенскиот посев

1. Површина _____ (ha)
2. Предкултура _____
3. Парцела бр. _____
4. Дата на сеидба _____
5. Фаза на растенијата при прегледот _____
6. Изедначеност и полегнување на посевот _____ (%)
7. Просторна изолација _____ (m)
8. Чистота на сортата _____ (%)
9. Назив на примеси од други видови _____ (%)
10. Заплевеност (бр. плевели) _____ (m²)
11. Здравствена состојба _____
12. Очекуван принос _____ (kg/ha)
13. Вкупна натурална количина семе _____ (kg)
14. Препорака за снабдувачот _____
15. Место и дата на прегледот _____

За Снабдувачот

Овластено стручно лице

(име и презиме)_____
(име и презиме)

Прилог 7
Образец 3**ЗАПИСНИК Бр. _____**
За извршен стручен преглед на хибриди од пченка, сирак и рж**I Податоци за снабдувачот**

1. Снабдувач _____
2. Адреса _____ Регистарски број _____
3. Место на производство _____

II Податоци за потекло на семето

1. Сорта/хибрид _____
2. Категорија на семе _____
3. Потекло на употребеното семе _____

III Податоци за семенскиот посев

1. Површина _____ (ha)
2. Просторна изолација _____ (m)
3. Состојба на семенскиот посев
 - а) Мајчински растенија нетипични _____ (%)
 - б) Непоткршени метлички _____ (%)
 - ц) Поткршени метлички _____ (%)
 - д) Нетипични татковски растенија _____ (%)
 - е) Нетипични мајчински растенија _____ (%)
4. Хибридноста на семето _____ (%)
5. Очекуван принос _____ (kg/ha)
6. Вкупна натурална количина на семе _____ (kg/ha)
7. Препорака за снабдувачот _____
8. Место и дата на прегледот _____

За Снабдувачот

Име и презиме _____

Овластено стручно лице:

Име и презиме _____

**Прилог 8
Образец 4****Орган кој го издава сертификатот****Број** _____**Датум** _____**Место** _____**СЕРТИФИКАТ Бр. _____****За извршена стручна контрола на произведениот семенски материјал од житни
растенија**

1. Снабдувач _____
2. Место-адреса _____
3. Регистерски број во регистерот за снабдувачи _____
4. Вид _____
5. Сорто/хибрид _____
6. Категорија _____
7. Година на производство _____
8. Број и дата на сертификатот на употребеното семе и име на органот кој го издал _____
9. Број на парцелата _____
10. Површина на семенски посевот _____ (ha)
11. Очекуван принос на недоработено семе _____ (kg/ha)
12. Вкупно количество на недоработено семе _____ (kg)

Врз основа на чл. 17 и 59 од Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија (Сл. Весник на РМ бр. 39/2006) и записникот број _____ од _____ 200_ година за извршена стручна контрола на произведениот семенски материјал се потврдува дека производството на наведениот семенски материјал е извршено под контрола на стручно и овластено лице од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Овластено стручно лице

м.п.

(Име и презиме)

**Прилог 9
Образец 5****П Р И Ј А В А Б Р. ____****за земање мостри и за испитување на квалитетот
на семе од житни растенија**

1. Снабдувач: лично име и адреса и единствен регистарски број

2. Органот на кој се поднесува пријавата _____

3. Вид _____

4. Сорта _____

5. Категорија _____

6. Година на производство и потекло на семето (за семе од увоз) _____

7. Податоци на партија семе што се пријавува:

Број на партија	Големина на партијата (kg)	Број на пакувања	Маса на едно пакување (kg)	Забелешки и други податоци од значење за земањето мостри и испитувањето на семето
-----------------	----------------------------	------------------	----------------------------	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

8. Посебни - додатни барања за некои испитувања или за избор на метода за испитување

9. Место, поблиска локација, вид на амбалажата и начинот на складирање на партијата семе што се пријавува _____

Датум на поднесувањето на пријавата. (м.п.)

Пријавил,

(име и презиме)

Прилог 10
Образец 6**Орган кој го издава сертификатот****Број** _____**Датум** _____**Место** _____**СЕРТИФИКАТ Бр. _____****За конечно сертифицирано семе**

1. Снабдувач _____
2. Вид _____
3. Сорта/хибрид _____
4. Број на Сертификатот за ивршена стручна контрола и категорија на семето _____
5. Број и дата на Сертификатот за испитани квалитетни својства на семето и број на партија семе _____
6. Број на парцела и површина на семенски посев _____ (ha)
7. Количина на доработено семе _____ (kg)
8. Нето маса на едно пакување _____ (kg)
9. Број на пакувања во партија семе _____
10. Вид на пакување _____
11. Држава на производство _____
12. Година на производство _____
13. Забелешка _____

Дата на издавање

М.П.

Одговорно стручно лице

(Име и презиме)

**Прилог 11
Образец 7****Орган кој го издава сертификатот****Број** _____**Датум** _____**Место** _____**СЕРТИФИКАТ БР. _____****За конечно сертифицирано семе од семенска мешавина
од житни растенија****I. ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СЕМЕТО**Видови и сорти во состав на мешавината
(народно име, латински назив):Процент на
компонентатаБрој и датум на сертификатот
за извршена стручна контрола на
семенски посеви од житни
растенија

1. _____	_____	_____
2. _____	_____	_____
3. _____	_____	_____
4. _____	_____	_____
5. _____	_____	_____

Број на партија и количина во kg. _____; нето-маса на едно пакување, во kg. _____;

Број на пакување во партија _____

Назив на препаратот со кој е третирано семето и клаузула _____

II. УТВРДЕН КВАЛИТЕТ

Органот за сертификацијата што го вршел испитувањето _____

Број и датум на сертификатот за квалитетот на семето _____

Вид (компонента)

Чистота, во %

Ртливост, во %

Влага, во %

1. _____	_____	_____
2. _____	_____	_____
3. _____	_____	_____
4. _____	_____	_____
5. _____	_____	_____

Здравствена состојба _____

(назив на најдените болести, во % и штетници-број)

Датум до кој важи сертификатот _____

Датум на издавање

(м.п.)

Овластено стручно лице

(име и презиме)